

ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများအပေါ် လေ့လာခြင်း (နယူးဇီလန်နိုင်ငံ) ချိန်သီး

နိဒါန်း

နယူးဇီလန်နိုင်ငံသည် ဩစတြေးလျတို့ကဲ့သို့ ပစ်ဖိတ်သမ္မတဒေသတော်ဝင်ပိုင်းတွင်တည်ရှိသော ကျွန်းနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံ၏ အဓိကကုန်းမြေဖြစ်သော ကျွန်းကြီးနှစ်ကျွန်းဖြစ်သည့် တောင်ပိုင်းကျွန်းနှင့် မြောက်ပိုင်းကျွန်းတို့ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပြီး ကျွန်းငယ်များလည်း ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ နိုင်ငံ၏အကျယ်အဝန်းမှာ ၂၆၈၀၂၁ စတုရန်းကီလိုမီတာ ကျယ်ဝန်းပြီး စိုက်ပျိုးမြေများ၊ သစ်တောများ၊ မြစ်၊ ချောင်းများ၊ ရေခဲများဖုံးလွှမ်းနေသော မီးတောင်များ၊ ရေကန်များ၊ ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းများ၊ ကျွန်းစုများပါဝင်တည်ရှိသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ရာသီဥတုအနေဖြင့် လုံလောက်သောနေရောင်ခြည်နှင့် လုံလောက်သော မိုးရေရှိပြီး အပူချိန်အနေဖြင့် ဆောင်းရာသီတွင် ပျမ်းမျှ ၄ ဒီဂရီ ဆဲလ်ဆီးယပ်နှင့် နွေရာသီတွင် ပျမ်းမျှ ၂၃ ဒီဂရီ ဆဲလ်ဆီးယပ်ရှိသည်။

နယူးဇီလန်နိုင်ငံသို့ အေဒီ ၁၆၀၀ ဝန်းကျင်ခန့်တွင် မောအိုဝီလူမျိုးများသည် စတင်အခြေချနေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ မောအိုဝီလူမျိုးများမှာ ပစ်ဖိတ်သမ္မတဒေသတော်ဝင်ပိုင်းကျွန်းစုများတွင် နေထိုင်ကြသော လူမျိုးစုများဖြစ်သည်။ အေဒီ ၁၆၄၂ တွင် ဒတ်ချ် နယ်မြေသစ်ရှာဖွေသူများ ရောက်ရှိလာခဲ့ပြီး နယူးဇီလန်ဟု အမည်သတ်မှတ်ခဲ့ကြပြီး လက်ရှိနိုင်ငံ၏ကုန်းမြေတွင် မောအိုဝီလူမျိုးများနှင့် မတူကွဲပြားစွာ ယှဉ်တွဲနေထိုင်ခဲ့ကြသည်။

နယူးဇီလန်နိုင်ငံတွင် လူမျိုးအနေဖြင့် ဥရောပနွယ်ဝင်နှင့် မောအိုဝီလူမျိုးဝင်များ ဥရောပ-မောအိုဝီကပြားများနေထိုင်ကြသည်။ ဘာသာစကားအနေဖြင့် အင်္ဂလိပ်နှင့် မောအိုဝီဘာသာစကားသည် တရားဝင်ဘာသာစကား ဖြစ်သည်။ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုအနေဖြင့် နိုင်ငံအတွင်းနေထိုင်သူအများစုမှာ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များ ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ နယူးဇီလန်နိုင်ငံ၏ လူဦးရေမှာ ၄၆၉၉၇၅၅ ဦးဖြစ်၍ လူဦးရေ၏ ၇၁.၈ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ဥရောပနွယ်ဝင်များဖြစ်ပြီး ၁၆.၅ ရာခိုင်နှုန်းမှာ မောအိုဝီလူမျိုး ဖြစ်သည်။ ကျန် ၂၄.၃ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်လာကြသော အာရှနွယ်ဝင်အပါအဝင် အခြားလူမျိုးနွယ်ဝင်များ ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံ၏ ၈၄.၁ ရာခိုင်နှုန်းမှာ မြို့နေလူတန်းစားများဖြစ်ပြီး အသက် ၅ နှစ်မှ ၁၆ နှစ်အထိ မသင်မနေရ ပညာရေးစနစ်ထားရှိသည်။ နိုင်ငံ၏စာတတ်မြောက်မှုနှုန်းမှာ ၉၉.၉ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်သည်။

အစိုးရအုပ်ချုပ်ပုံစံ

နယူးဇီလန်နိုင်ငံသည် စည်းမျဉ်းခံဘုရင်စနစ် အုပ်ချုပ်သော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ပြီး နိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်မှုကို ဗြိတိန်နန်းတော်၏ကိုယ်စား ဘုရင်ခံမှ အုပ်ချုပ်သည်။ ကိုလိုနီခေတ်ကာလကတည်းက ဗြိတိန်နန်းတော်၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် တည်ရှိခဲ့သော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံ၏ ဥပဒေပြုမှုအနေနှင့် အထွေထွေညီလာခံတစ်ရပ်ထားရှိပြီး အထွေထွေညီလာခံတွင် လွှတ်တော်နှင့် ဘုရင်ခံပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ဗြိတိန်နန်းတော်နှင့် ဘုရင်ခံသည် နိုင်ငံရေးအရ ကြားနေအနေအထားရှိ၍ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကို ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပ၍ ပြည်သူများမှ သုံးနှစ်တစ်ကြိမ် ရွေးချယ်ခြင်းဖြစ်သည်။ အထွေထွေညီလာခံသည် ဥပဒေပြုရေး အမြင့်ဆုံးအာဏာရှိသော အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။ နယူးဇီလန်နိုင်ငံသည် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၏ ဝက်စ်မင်စတာ (Westminster system) အုပ်ချုပ်မှုစနစ်ကို ကျင့်သုံးသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ဝက်စ်မင်စတာ (Westminster system) ဆိုသည်မှာ အုပ်ချုပ်မှုအပိုင်းတွင် ဥပဒေပြုရေးအဖွဲ့များပါဝင်၍ အစိုးရကို ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပြီး အစိုးရအဖွဲ့မှ လွှတ်တော်အတွင်း ဆွေးနွေး၍ ဥပဒေများပြုစုအုပ်ချုပ်သောစနစ် ဖြစ်သည်။ အစိုးရခေါင်းဆောင်နှင့်မတူသော မင်းခမ်းမင်းနားများအတွက် နိုင်ငံ၏ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦး (ဥပမာ-ဘုရင်) ကို ထားရှိသော စနစ်ဖြစ်သည်။ အထွေထွေညီလာခံမှတစ်ဆင့် ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးများကို လည်းကောင်း၊ ရှေ့နေချုပ်၏ တင်ပြချက်အရ ဘုရင်ခံမှ တရားသူကြီးများကိုလည်းကောင်း

နယူးဇီလန် နိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်မှု နယ်မြေပြ မြေပုံ

ခန့်အပ်၍ ဥပဒေပြုရေးအာဏာ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ၊ တရားစီရင်ရေးအာဏာကို ခွဲဝေထားခြင်း ဖြစ်သည်။ တရားသူကြီးများ၏ အငြိမ်းစားယူရန် အသက်အပိုင်းအခြားမှာ ၇၀ နှစ် အဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည်။ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီးများတွင် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး၊ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး၊ တရားရေးဝန်ကြီး၊ ပညာရေးဝန်ကြီးနှင့် ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးများသည် ဝန်ကြီးချုပ်ပြီးလျှင် အရေးပါသောဝန်ကြီးများအဖြစ် သတ်မှတ်ကြသည်။ အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးများသည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များမှ ရွေးထုတ်ခန့်ထားခြင်းဖြစ်ပြီး ဗြိတိန်နန်းတော်၏ အထူးတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ကြသူများအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည်။ နယူးဇီလန်နိုင်ငံတွင် ဘုရင်ခံနှင့် အစိုးရအဖွဲ့ဝန်ကြီးချုပ်၊ ဝန်ကြီးများပါဝင်၍ နိုင်ငံ၏အုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီကို ဖွဲ့စည်းထားသည်။ နယူးဇီလန်နိုင်ငံတွင် တိုင်းဒေသကြီး ၁၆ တိုင်းရှိပြီး အုပ်ချုပ်ရေးအတွက် တိုင်းဒေသကြီးကောင်စီအသီးသီး၊ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအသီးသီးထားရှိပြီး ကောင်စီဝင်များကို သုံးနှစ်တစ်ကြိမ် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရွေးချယ်၍ အုပ်ချုပ်စေပါသည်။ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကို သုံးနှစ်တစ်ကြိမ် ကျင်းပသော်လည်း အစိုးရအဖွဲ့၏သက်တမ်းသည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အများစု၏ သဘောထားအပေါ်မူတည်၍ အချိန်ကာလကြာမြင့်ပါသည်။

ဥပဒေမူဘောင်သမိုင်းစဉ်အကျဉ်း

နယူးဇီလန်နိုင်ငံတွင် ရေးဆွဲထားသော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမရှိသော်လည်း ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာအက်ဥပဒေများ၊ ရွေးကောက်တင်မြောက်ခြင်းဆိုင်ရာအက်ဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းထားရှိပြီး ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီစနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်သော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်ပါသည်။ ဗြိတိသျှကိုလိုနီစနစ်မှ တဖြည်းဖြည်းဆင့်ကတိုးတက်လာပြီး ကိုယ်ပိုင်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းခွင့်ရှိသော နိုင်ငံအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်တင်ခြင်းအနေနှင့် ၁၈၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဗြိတိသျှအစိုးရမှ နယူးဇီလန်နိုင်ငံအတွင်း

နေထိုင်သူများအနေနှင့် ဥပဒေကျင့်သုံးမှုဖွံ့ဖြိုးစေရန်၊ တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာလွှမ်းမိုး၍ နေထိုင်သူများကိုစနစ်တကျ စီမံအုပ်ချုပ်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ နိုင်ငံအတွင်းရှိ နေထိုင်ပြီးနှင့်သော ဒေသခံ မောအိုဝီလူမျိုးစုခေါင်းဆောင်များနှင့် ဝေတန်ဂီမြို့တွင် သဘောတူစာချုပ် ချုပ်ဆိုခဲ့သည်။ စာချုပ်တွင် နိုင်ငံအဝန်းရှိ မောအိုဝီခေါင်းဆောင် ၅၀၀ ကျော်က လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပြီး နယူးဇီလန် သမိုင်းတွင် ဝေတန်ဂီစာချုပ်ဟူ၍ ခေါ်တွင်ခဲ့သည်။ စာချုပ်ပါအချက်အလက်များမှာ (၁)မောအိုဝီလူမျိုးစုခေါင်းဆောင်အသီးသီး၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ဗြိတိန်ဘုရင်မထံလွှဲပြောင်းပေးခြင်း၊ (၂) ဗြိတိန်ဘုရင်မအနေနှင့် မောအိုဝီလူမျိုးတို့ ပိုင်ဆိုင်ရှိနှင့်သော မြေယာ၊ ပစ္စည်းများ ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် မောအိုဝီလူမျိုးတို့၏ အခွင့်အရေးကို အာမခံပေးခြင်းများ ပါရှိပါသည်။ ၁၈၅၂ တွင် ဗြိတိသျှလွှတ်တော်မှ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအက်ဥပဒေကို စတင်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီ ကိုယ်စားပြုစနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်မှုပုံစံကို စတင်အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည်။ ၁၈၅၂ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအက်ဥပဒေအရ အထွေထွေညီလာခံတစ်ရပ်ကို ဘုရင်ခံ၊ ဥပဒေပြုကောင်စီ၊ လွှတ်တော်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားရှိခဲ့သည်။ ထိုခေတ်ထိုခေတ်က လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကို ငါးနှစ်တစ်ကြိမ် ရွေးကောက်ပွဲများကျင်းပ၍ ရွေးချယ်ခဲ့ပြီး ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများဖြစ်သော မောအိုဝီလူမျိုးများအတွက် ကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်မဲဆန္ဒနယ် (၄) ခုအတွက် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် (၄) ဦးကိုလည်း လွှတ်တော်တွင် ထည့်သွင်းဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

၁၈၉၃ ခုနှစ်တွင် နယူးဇီလန်နိုင်ငံ၏ အထွေထွေညီလာခံမှ ပထမဆုံးရွေးကောက်ပွဲအက်ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး အဆိုပါအက်ဥပဒေအရ အမျိုးသမီးများလည်း မဲပေးခွင့်ရရှိခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် နယူးဇီလန်နိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အမျိုးသမီးများ ရွေးကောက်ပွဲဆန္ဒမဲပေးခွင့်ရရှိသော ပထမဦးဆုံးနိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ ထိုခေတ်အခါက မဲပေးခွင့်ရှိသော

အသက်အရွယ်မှာ ၂၁ နှစ် ဖြစ်သည်။ ၁၉၅၆ တွင် ဒုတိယအကြိမ် ရွေးကောက်ပွဲအက်ဥပဒေကို အထူးပြု ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ အဆိုပါ အက်ဥပဒေအရ လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲကို ၅ နှစ်တစ်ကြိမ် ကျင်းပရာမှ ၃ နှစ်တစ်ကြိမ်အဖြစ် ပြောင်းလဲသတ်မှတ်ခဲ့သည်။ အလားတူ ပိုမိုကိုယ်စားပြုနိုင်ရန်အတွက် မဲဆန္ဒနယ်များကိုလည်း အရေအတွက် တိုးချဲ့ခဲ့သည်။ အထက်ပါအချက်များအရ နယူးဇီလန် နိုင်ငံသည် အုပ်ချုပ်မှုစနစ်ကို ကိုယ်စားပြုအုပ်ချုပ်မှု ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီစနစ်ဖြင့် တွေ့ကြုံလျှောက်လှမ်းခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်း ၁၅၀ ကျော် သက်တမ်းရှိခဲ့ပြီး ဖြစ်လေသည်။

လက်ရှိတွင် နယူးဇီလန်နိုင်ငံတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကဲ့သို့ အသုံးပြုလျက်ရှိသော ဥပဒေများမှာ (၁) ဝေတန်ဂီသဘောတူစာချုပ် (Principles of the Treaty of Waitangi)၊ (၂) ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်မှုအက်ဥပဒေ ၁၉၈၆ (Constitution Act 1986)၊ (၃) ရွေးကောက်ပွဲအက်ဥပဒေ ၁၉၉၃ (Electoral Act 1993)၊ (၄) အစိုးရအဖွဲ့ဝင်လက်စွဲ ၁၉၇၉ (Cabinet Manual, 1979)၊ (၅) တရားဝင်ပြန်ကြားရေးအက်ဥပဒေ ၁၉၈၂ (Official Information Act 1982)၊ (၆) နန်းတွင်း အမှာစာပေါင်းချုပ်၊ ၁၉၈၃ (Letters Patent Constituting the Office of Governor-General of New Zealand, 1983)၊ (၇) အခြေခံအခွင့်အရေးများ အက်ဥပဒေ ၁၉၉၀ (New Zealand Bill of Rights Act 1990)၊ (၈) တရားရုံးကြီးများအက်ဥပဒေ ၂၀၁၆ (Senior Courts Act 2016) စသည်တို့ဖြစ်သည်။

လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများ

နယူးဇီလန်နိုင်ငံတွင် လွှတ်တော်တစ်ရပ်သာ ရှိပြီး ကိုယ်စားလှယ်အရေအတွက် ၁၂၀ ဦး ရှိပါသည်။ ကိုယ်စားလှယ်များတွင် ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ်နှင့် နိုင်ငံရေးပါတီများခွဲတမ်းအရ ကိုယ်စားလှယ်ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိပါသည်။ ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ်များကို မဲဆန္ဒနယ်အသီးသီးမှ မဲများသူအနိုင်ယူစနစ် (First Past the Post - FPTP) ဖြင့် ရွေးကောက်တင်မြောက်ပြီး ပါတီခွဲတမ်းအရ ကိုယ်စားလှယ်များကို အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ် (Proportional Representation - PR) အရ ရွေးချယ်တင်မြောက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ လွှတ်တော်၏ သက်တမ်းမှာ သုံးနှစ် ဖြစ်သည်။ လက်ရှိတွင် ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ ၆၅ ဦး၊ မောအိုဝီမဲဆန္ဒနယ်၏ ရွေးကောက်ခံဦးရေ ၇ ဦး၊ ပါတီ အချိုးကျခွဲတမ်းအရ ကိုယ်စားလှယ် ၄၈ ဦး ရှိပါသည်။ လက်ရှိလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများကို ရွေးကောက်တင်မြောက်သော ရွေးကောက်ပွဲစနစ်မှာ FPTP နှင့် PR ပေါင်းစပ်ကျင့်သုံးသောစနစ် (Mixed Member Proportional - MMP) စနစ် ဖြစ်ပြီး ၁၉၉၃ မှ စတင်ပြောင်းလဲကျင့်သုံးခဲ့သည်။ နယူးဇီလန်နိုင်ငံ၏ ရွေးကောက်ပွဲစနစ်အရ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါတီကိုယ်စားပြုအနေနှင့် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်လိုသောပါတီသည် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သို့ ပါတီကိုယ်စားပြုမည့် ကိုယ်စားလှယ်များအမည်စာရင်းကို ဦးစားပေးစဉ်အတိုင်း ပေးပို့ထားနှင့်ရမည်ဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါတီရရှိသောမဲရလဒ်အရ ရရှိသောပါတီခွဲတမ်း လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နေရာ အရေအတွက်ကို အဆိုပါပေးပို့ထားသော ပါတီကိုယ်စားပြု ကိုယ်စားလှယ်စာရင်းအတိုင်း ခန့်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ပါတီတစ်ခုသည် လွှတ်တော်အတွင်း ပါတီကိုယ်စားလှယ် ၁ နေရာရရှိရေးအတွက် တစ်နိုင်ငံလုံး၏ ခိုင်လုံမဲစုစုပေါင်း၏ ၅ ရာခိုင်နှုန်း ရရှိရမည်ဖြစ်သည်။

စာမျက်နှာ ၆ မှ

ရွေးကောက်ပွဲမဲရလဒ်အရ ပါတီအသီးသီးမှ ခွဲတမ်း ရရှိသော လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အရေအတွက် ကို ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်မှ တွက်ချက်ပြီး တွက်ချက်ပုံသေနည်းမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည် -

quotient = sum of all valid vote/seat စားလဒ် = ပါတီရရှိနိုင်လုံမဲအားလုံးပေါင်း/ ကိုယ်စားလှယ်ထိုင်ခုံနေရာ

ပါတီအသီးသီး၏ မဲရလဒ်အသီးသီးကို တွက်ချက် ထားသည့်စားလဒ် quotient ရရှိရန် အကြိမ်ကြိမ် တွက်ချက်၍ အများဆုံးမှ အနည်းဆုံး အစဉ်လိုက် နှိုင်းယှဉ်ပြီး အများဆုံးပါတီကို ထိုင်ခုံနေရာ ခွဲတမ်း သတ်မှတ်ပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကိုယ်စားလှယ် ထိုင်ခုံ(seat)နေရာတွင် (1,3,5,7,9.....) အစရှိသည့် တန်ဖိုးထားရှိ၍ အဆင့်ဆင့်တွက်ချက်ခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။ အထက်ပါ တွက်ချက်ပုံကို The Sainte Lague Method အတိုင်း တွက်ချက်ခြင်းဟု ခေါ်ပါသည်။

လွှတ်တော်တွင် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ရွေးကောက်ခံလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် (Elected MP) နေရာလစ်လပ်ပါက လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌက ဘုရင်ခံထံအသိပေးပြီး ဘုရင်ခံမှ ကြားဖြတ် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရန် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် ထံသို့ ၂၁ ရက်အတွင်း စာချွန်တော်ပေးပို့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲများတွင် မဲများ သူ့အနိုင်ယူစနစ် (FPTP)စနစ်သာ ကျင့်သုံးပါသည်။ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရန် နီးကပ်သည့် အခါမျိုးတွင် ဘုရင်ခံမှ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပရန် စာချွန်တော်ပေးပို့ခြင်းမရှိပေ။

လွှတ်တော်တွင် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ပါတီကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် (Party list MP) နေရာ လစ်လပ်လာပါက ကော်မရှင်သည် ပါတီမှ ကိုယ်စားပြုတင်သွင်းထားသော ကိုယ်စား လှယ်အစဉ်လိုက်စာရင်းအတိုင်း လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ခန့်အပ်ပါသည်။ ပါတီမှ ပေးပို့ထားသော စာရင်းတွင်ခန့်အပ်ရန် ကိုယ်စား လှယ်အမည်မရှိတော့သောအခါမျိုးတွင် လစ်လပ် သွားသော လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် နေရာကို နောင်ရွေးကောက်ပွဲအထိ ပြန်လည်မဖြည့်တင်း တော့ဘဲ ထားရှိပါသည်။

ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်

နယူးဇီလန်နိုင်ငံတွင် ရွေးကောက်ပွဲများကို ဘက်မလိုက်ဘဲ အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်သော ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျင်းပနိုင်ရန်အတွက် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ကို ထားရှိပါသည်။ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် လွှတ်တော်ရွေးကောက် ပွဲများအပြင် ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲများ၊ ရွေးကောက်ပွဲ ဆိုင်ရာဥပဒေများ ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ ကိုယ်စား ပြုခြင်းဆိုင်ရာကော်မရှင် (Representation Commission) နှင့် ဆက်သွယ်သောတာဝန်များ၊ လွှတ်တော်နှင့် အစိုးရအဖွဲ့သို့ အကြံဉာဏ်ပေးခြင်း၊ တင်ပြခြင်းနှင့် ရွေးကောက်ပွဲအသိပညာပြန့်ပွား ရေးတို့ကိုလည်း ဆောင်ရွက်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်ကို ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ၊ ရွေးကောက်ပွဲ အရာရှိချုပ် အစရှိသည့် အဖွဲ့ဝင်ပုဂ္ဂိုလ် ၃ ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းပါသည်။ အထက်ပါ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် အဖွဲ့ဝင်(၃) ဦးကို လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက် ဖြင့် ဘုရင်ခံက ခန့်အပ်ပါသည်။ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင် များ၏ လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်ရန်ကာလမှာ ၁၂ လ ဖြစ်သည်။ အထက်ပါပုဂ္ဂိုလ်(၃)ဦးသည် ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်ရုံးဝန်ထမ်းများထံမှ မိမိတို့၏ လက်ထောက် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ရာ ထူးအသီးသီးကို ခန့်အပ်နိုင်ပြီး ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင် များ အကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာကြောင့် ရာထူးမထမ်း ဆောင်နိုင်သည့်အခါတွင် အဆိုပါ လက်ထောက်

ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ရာက ကိုယ်စားထမ်းဆောင် ပေးနိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

နယူးဇီလန်နိုင်ငံ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ တာဝန်များမှာ-

- (၁) ရွေးကောက်ပွဲအက်ဥပဒေပါလုပ်ငန်းများ ကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊
(၂) ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များ၊ အချက်အလက်များကို ဥပဒေနှင့်အညီ ပြန်ကြားခြင်း၊
(၃) ရွေးကောက်ပွဲအသိပညာ ပြန့်ပွားစေခြင်း နှင့် ပြည်သူများ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကိုမြှင့်တင် ခြင်းဆိုင်ရာ အစီအမံများဆောင်ရွက်ခြင်း၊
(၄) ရွေးကောက်ပွဲရန်ပုံငွေဆိုင်ရာအက်ဥပဒေ နှင့် သက်ဆိုင်သော ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ရန်ပုံငွေများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊
(၅) ကော်မရှင်သို့ မေးမြန်းလာသော အချက် အလက်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တရားရေး ဝန်ကြီး (သို့) တရားရေးဝန်ကြီးမှတစ်ဆင့် လွှတ်တော်ထံ သတင်းပေးခြင်း၊ အကြံ ဉာဏ်ပေးခြင်း၊

အရာရှိ (Returning Officer) များကို ခန့်ထား အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်စေပါသည်။ လွှတ်တော်မဲဆန္ဒနယ်အသီးသီး၏ မဲစာရင်းများပြုစု ခြင်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်းများအတွက် မဲစာရင်းအရာရှိ (Registrar of Electors) ကိုလည်းကောင်း၊ လက်ထောက်မဲစာရင်းအရာရှိ(Deputy Registrar) ကိုလည်းကောင်း အသီးသီးခန့်အပ်ထားရှိပါသည်။

မဲဆန္ဒနယ်များသတ်မှတ်ခြင်း

နယူးဇီလန်နိုင်ငံတွင် မဲဆန္ဒနယ် (Electoral District) များကို သတ်မှတ်ရန်အတွက် ကိုယ်စား ပြုခြင်းဆိုင်ရာကော်မရှင် (၁) ရပ် ထားရှိပါသည်။ အဆိုပါ ကိုယ်စားပြုခြင်းဆိုင်ရာကော်မရှင် (Representation Commission)တွင် အောက်ပါ ပုဂ္ဂိုလ်များဖြင့် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားပါသည် -

- (၁) မြေတိုင်းအရာရှိချုပ်၊
(၂) အစိုးရစာရင်းအင်းပညာရှင်၊
(၃) ရွေးကောက်ပွဲအရာရှိချုပ်၊
(၄) သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီးအုပ်ချုပ်ရေး ကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌ၊
(၅) ဘုရင်ခံက ခန့်အပ်သော အဖွဲ့ဝင် ၂ ဦး၊

“လွှတ်တော်တွင် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ရွေးကောက်ခံလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် (Elected MP) နေရာလစ်လပ်ပါက လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌက ဘုရင်ခံထံအသိပေးပြီး ဘုရင်ခံမှ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရန် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ထံသို့ ၂၁ ရက်အတွင်း စာချွန်တော် ပေးပို့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲများတွင် မဲများသူ အနိုင်ယူစနစ် (FPTP)စနစ်သာ ကျင့်သုံးပါသည်။ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရန် နီးကပ်သည့်အခါမျိုးတွင် ဘုရင်ခံမှ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရန် စာချွန်တော်ပေးပို့ခြင်းမရှိပေ”

- (၆) နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ ကိုယ်စားလှယ်လောင်း များ၊ ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်အရ တာဝန်ရှိသူများ ကို ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အချက်အလက် များ ထောက်ပံ့ပေးခြင်း၊
(၇) ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်အရ ပေးအပ်လာသော တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

နယူးဇီလန်နိုင်ငံ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်မှ အောက်ပါလုပ်ပိုင်ခွင့်များကို လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည် -

- (၁) ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ သုတေသနလုပ်ငန်း များ၊ လေ့လာသုံးသပ်မှုများကို လုပ်ဆောင် ခြင်း၊ လုပ်ဆောင်စေခြင်းနှင့် လုပ်ဆောင်မှု ၏ တုန့်ကျယ်စေရန် ကျင့်သုံးစွဲခြင်း၊
(၂) ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ စုံစမ်းစစ်ဆေး မှုများကို လုပ်ဆောင်ခြင်း၊
(၃) လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦး (သို့) ပြည်သူများ၏ အကြံဉာဏ်များကို ရယူခြင်း၊
(၄) ရေးသားထုတ်ဝေသင့်သည့် အချက်အလက် များကို ထုတ်ဝေခြင်း၊
(၅) တရားရေးဝန်ကြီးထံ(သို့)တရားရေးဝန်ကြီး မှတစ်ဆင့် လွှတ်တော်ထံသို့ သတင်း အချက်အလက်ပေးခြင်း၊ အကြံဉာဏ် ပေးခြင်း၊
(၆) မည်သည့်အစိုးရဌာနမှမဆို အကြံဉာဏ်၊ အချက်အလက်၊ အကူအညီတောင်းခံနိုင် ခြင်း စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။

နယူးဇီလန်နိုင်ငံတွင် မဲဆန္ဒနယ် (Electoral District)အသီးသီးအတွက် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်မှ ရွေးကောက်ပွဲ တာဝန်ခံ

(၆) ဘုရင်ခံက ခန့်အပ်သော ဥက္ကဋ္ဌ ၁ ဦး။ ကိုယ်စားပြုခြင်းဆိုင်ရာ ကော်မရှင်၏သက်တမ်း မှာ ခန့်ထားပြီးချိန်မှ နောက်တစ်ကြိမ် နိုင်ငံ၏ သန်းခေါင်စာရင်းကော်မရှင်ချိန်ထိ ဖြစ်ပါသည်။ နယူးဇီလန်နိုင်ငံတွင် တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်း အတာဖြင့် သန်းခေါင်စာရင်းကို ၅ နှစ်တစ်ကြိမ် ကော်မရှင်ယူပါသည်။ အဆိုပါ ၅ နှစ် တစ်ကြိမ် ကော်မရှင်ယူသော သန်းခေါင်စာရင်းကော်မရှင် ဖြစ်ရလဒ်အတွက် ပြီးသည့်နှစ်တစ်ပြိုင်နက် ကိုယ်စားပြု ခြင်းဆိုင်ရာကော်မရှင်အစည်းအဝေးကို ခေါ်ယူပါ သည်။ အစည်းအဝေးအရ အစိုးရစာရင်းအင်း ပညာရှင်မှ သန်းခေါင်စာရင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက် များကိုရယူ၍ မဲဆန္ဒနယ်များ၊ မောအိုဝီလူမျိုးတို့ကို ကိုယ်စားပြုသော မဲဆန္ဒနယ်များကို သတ်မှတ် တွက်ချက်ပြီး တွက်ချက်မှုရလဒ်များကို မြေတိုင်း အရာရှိချုပ်ထံ ပေးပို့ပါသည်။ မြေတိုင်းအရာရှိချုပ်မှ မဲဆန္ဒနယ်များ၏ လူဦးရေနှင့် နယ်နိမိတ်သတ်မှတ် ချက်များကိုရေးဆွဲပြီး လျာထားမဲဆန္ဒနယ်ကို နိုင်ငံတော်ပြန်တမ်းတွင် ကြေညာပါသည်။ မဲဆန္ဒ နယ်များရေးဆွဲရာတွင် လူဦးရေ၊ ယခင်မဲဆန္ဒနယ်၊ အများပြည်သူအကျိုးနှင့် လူမှုဘဝပြောင်းလဲနိုင်မှု၊ ဆက်သွယ်ရေးအခြေအနေ စသည်တို့ကို ထည့်သွင်း စဉ်းစား၍ ရေးဆွဲခြင်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော် ပြန်တမ်းတွင် ကြေညာပြီး ၁ လအတွင်း အများ ပြည်သူမှ ခိုင်လုံသောအကြောင်းပြချက်နှင့်ကန့်ကွက် လွှာ တင်သွင်းနိုင်ပါသည်။ ကန့်ကွက်လွှာ တင်သွင်း ခြင်းအပေါ် ပြန်လည်ဖြေကြားခြင်း၊ ဆွေးနွေးခြင်း များဆောင်ရွက်ပြီး ၆ လအကြာတွင် အတည်ပြု မဲဆန္ဒနယ်များကို ကိုယ်စားပြုခြင်းဆိုင်ရာ ကော်မရှင် မှ ဘုရင်ခံထံတင်ပြ၍ ဘုရင်ခံမှတစ်ဆင့် လွှတ်တော်

သို့ တင်ပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

မဲစာရင်းများပြုစုခြင်း

နယူးဇီလန်နိုင်ငံတွင် အရွယ်ရောက်သူ နယူးဇီလန် နိုင်ငံသား (သို့) နယူးဇီလန်နိုင်ငံတွင် အမြဲနေထိုင်ခွင့် ရရှိသောသူများသည် မဲပေးခွင့်ရှိသည်။ အဆိုပါ နိုင်ငံသား(သို့) အမြဲနေထိုင်ခွင့်ရသူသည် မိမိ၏ဘဝ တွင် နိုင်ငံအတွင်း အနည်းဆုံး တစ်ဆက်တစ်စပ် တည်း တစ်နှစ်အခြေချနေထိုင်ဖူးသူ ဖြစ်ရမည် ဖြစ်သည်။ နယူးဇီလန်နိုင်ငံတွင် အသက် ၁၈ နှစ် ပြည့်သူသည် မဲပေးရန် အရွယ်ရောက်သူအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည်။ မဲဆန္ဒရှင်တစ်ဦးသည် မဲဆန္ဒ နယ်တစ်ခုထက်ပို၍ မဲစာရင်းထည့်သွင်းခွင့်မရှိပေ။ မောအိုဝီလူမျိုးများ၊ ဥရောပ-မောအိုဝီ ကပြားများ သည်သာမန်မဲဆန္ဒနယ်အတွက်သော်လည်းကောင်း၊ မောအိုဝီလူမျိုးစုကိုယ်စားပြု မဲဆန္ဒနယ်တွင်လည်း ကောင်း မိမိကြိုက်နှစ်သက်ရာ မဲဆန္ဒနယ်၏ မဲစာရင်းတွင် စာရင်းတင်သွင်းနိုင်သည်။

အောက်ပါပုဂ္ဂိုလ်များသည် မဲပေးခွင့်မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်သည် -

- (၁) ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပချိန်တွင် နိုင်ငံပြင်ပ တွင် ၃ နှစ် တစ်ဆက်တစ်စပ်တည်း ကင်းကွာနေသော နိုင်ငံသားများ၊
(၂) ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပချိန်တွင် နိုင်ငံပြင်ပ တွင် ၁ နှစ် တစ်ဆက်တစ်စပ်တည်း ကင်းကွာနေသော အမြဲနေထိုင်ခွင့်ရရှိသူ များ၊
(အထက်ပါအကြောင်းအရာတွင် တစ်မတော် သားများ၊ သတ်မန်များ၊ နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ရေးတာဝန် လုပ်ဆောင်နေသူများ မပါဝင်ပါ)
(၃) စိတ်ပေါ့သွပ်သည်ဟု သက်ဆိုင်ရာဥပဒေက သတ်မှတ်ခံရပြီး စိတ်ကျန်းမာရေးအတွက် ထိန်းသိမ်းခံထားရသူများ၊
(၄) ထောင်အတွင်းထိန်းသိမ်းရန် အမိန့်ချခံရ သူများနှင့် ထောင်ဒဏ် ၃ နှစ်နှင့်အထက် ကျခံနေရသူများ၊
(၅) သက်ဆိုင်ရာ မဲဆန္ဒနယ်အလိုက် အမည် ပျက်စာရင်း ထည့်သွင်းခံထားရသူများ။

နယူးဇီလန်နိုင်ငံသည် မဲပေးမနေရစနစ် မဟုတ်သော်လည်း ရွေးကောက်ပွဲအက်ဥပဒေအရ ဆန္ဒမဲပေးခွင့်ရှိသူများသည် မိမိ၏အမည်ကို မဲဆန္ဒ ရှင်စာရင်းတွင် ထည့်သွင်းပေးရန် ကော်မရှင်ရုံးသို့ လျှောက်ထားရမည်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါလျှောက်ထား မှုကို ပျက်ကွက်ပါက ရွေးကောက်ပွဲ အက်ဥပဒေပါ စည်းမျဉ်းကို ဖောက်ဖျက်ရာရောက်သည့်အတွက် သတ်မှတ်ဒဏ်ကြေးအတိုင်း ပေးဆောင်ရသည်။ မဲစာရင်းတွင် အမည်စာရင်း ဖြည့်သွင်းပေးရေး လျှောက်ထားရန် ပျက်ကွက်မှုအတွက် ဒဏ်ကြေးမှာ ပထမအကြိမ်ပျက်ကွက်မှုအတွက် ဒေါ်လာ ၁၀၀ နှင့် ဒုတိယအကြိမ်နှင့် နောင်အကြိမ်များ ပျက်ကွက် မှုအတွက် ဒေါ်လာ ၂၀၀ ဖြစ်သည်။ မဲဆန္ဒရှင်သည် နေထိုင်သော လိပ်စာအပြောင်းအလဲရှိပါက ကော်မရှင်ရုံးသို့ အသိပေးရမည်ဖြစ်သည်။ မဲဆန္ဒ နယ်တစ်ခုတည်းအတွင်း ကော်မရှင်ရုံးသို့ သတင်းပို့ ရန်ပျက်ကွက်ပါက ပထမအကြိမ် ပျက်ကွက်မှု အတွက် ဒေါ်လာ ၅၀၊ ဒုတိယအကြိမ်နှင့် ထပ်မံ ပျက်ကွက်မှုအတွက် ဒေါ်လာ ၁၀၀ ဖြစ်သည်။ မဲဆန္ဒ နယ်တစ်ခုမှ အခြားမဲဆန္ဒနယ်သို့ပြောင်းရွှေ့ခြင်း ကို သတင်းပို့ရန်ပျက်ကွက်ပါက ပထမအကြိမ် ပျက်ကွက်မှုအတွက် ဒေါ်လာ ၁၀၀၊ ဒုတိယအကြိမ် နှင့် ထပ်မံပျက်ကွက်မှုအတွက် ဒေါ်လာ ၂၀၀ ဒဏ်ကြေးပေးဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ မဲဆန္ဒရှင် စာရင်း အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ မှန်ကန်စေရေးအတွက် နောက်ဆုံးမဲစာရင်းကို ကော်မရှင်မှ တစ်နှစ်လျှင် တစ်ကြိမ် တရားဝင်ပုံနှိပ်ထားရှိသည်။

(ဆက်လက်ဖော်ပြပါမည်)

ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများအပေါ် လေ့လာခြင်း(နယူးဇီလန်နိုင်ငံ)

ချိန်သီး

ယမန်နေ့မှအဆက်

ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအမည်စာရင်းတင်သွင်းခြင်း နယူးဇီလန်နိုင်ငံ၏ ရွေးကောက်ပွဲအက်ဥပဒေ အရ ဆန္ဒမဲပေးခွင့်ရှိသူများသည် ဥပဒေပါ တားမြစ်ချက်များမှလွဲ၍ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်း ဖြစ်ခွင့်ရှိသည်။ ဥပဒေပါလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်း ဖြစ်ခွင့်မရှိသူများမှာ-

- (၁) ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်
- (၂) လက်ထောက်ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်နာ
- (၃) ရွေးကောက်ပွဲတာဝန်ခံအရာရှိ
- (၄) မဲစာရင်းအရာရှိ
- (၅) လက်ထောက်မဲစာရင်းအရာရှိ စသည်တို့

ဖြစ်သည်။

အစိုးရဝန်ထမ်းများအနေနှင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအဖြစ် ယှဉ်ပြိုင်လိုပါက သက်ဆိုင်ရာဌာနမှခွင့်ပြုပေးပြီး ရွေးကောက်ပွဲပြီးနောက် ပြန်လည်ထမ်းဆောင်လိုပါက မူလရာထူးကို ပြန်လည်ထမ်းဆောင်ခွင့်ပြုပါသည်။

ရွေးကောက်ပွဲနေ့နှင့်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအမည်စာရင်း တင်သွင်းရမည့်နေ့ကို ဘုရင်ခံမှစာချုပ်တော်ပေးပို့သတ်မှတ်ပေးပြီးနောက် တွင် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအဖြစ် လျှောက်ထားလိုသူများသည် ရွေးကောက်ပွဲအမခံငွေ ဒေါ်လာ ၃၀၀ နှင့်အတူ မဲဆန္ဒရှင်သက်သေခံစာတို့ကို လက်မှတ်ရေးထိုး၍ ရွေးကောက်ပွဲတာဝန်ခံအရာရှိထံ လျှောက်ထားရမည်ဖြစ်သည်။ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းလျှောက်ထားသူသည် မဲဆန္ဒနယ်တစ်နယ် ထက်ပို၍ လျှောက်ထားခြင်းကို ခွင့်မပြုပေ။ ရွေးကောက်ပွဲတာဝန်ခံအရာရှိက လျှောက်ထားသူအား ဥပဒေနှင့်အညီ စိစစ်၍ အမည်စာရင်း တင်သွင်းခြင်းကို လက်ခံခြင်း၊ ငြင်းပယ်ခြင်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။

နိုင်ငံရေးပါတီများ မှတ်ပုံတင်ခြင်း

နယူးဇီလန်နိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေးပါတီအဖြစ် စတင်ဆောင်ရွက်လိုပါက ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ထံသို့ လျှောက်ထားနိုင်ပါသည်။ အနည်းဆုံးစည်းရုံး တင်ပြရမည့် ပါတီဝင်အင်အားမှာ ၅၀၀ ဦး ဖြစ်သည်။ လျှောက်ထားမှတ်ပုံတင်ပြီးပါက လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံရေးပါတီများတွင် အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ်အတွက် စာရင်းသွင်းထားသောပါတီနှင့် အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ်အတွက် စာရင်းသွင်းထားခြင်းမရှိသောပါတီဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိပါသည်။ အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ်အတွက် စာရင်းတင်သွင်းထားသော နိုင်ငံရေးပါတီသည် အချိုးကျကိုယ်စားပြုကိုယ်စားလှယ်နေရာအတွက် နှင့် မဲဆန္ဒနယ်အတွက် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ပါသည်။

အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ်တွင် ဝင်ရောက်ပါဝင် ယှဉ်ပြိုင်လိုသော နိုင်ငံရေးပါတီသည် သတ်မှတ်ထားသောနည်းလမ်းအတိုင်း ကော်မရှင်သို့ စာရင်း တင်သွင်းလျှောက်ထားရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ပါတီမှတ်ပုံတင်ခြင်းအာမခံငွေမှာ ဒေါ်လာ ၁၀၀၀ ဖြစ်ပါသည်။ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် အချိုးကျပါတီ ကိုယ်စားပြုမည့် ကိုယ်စားလှယ်စာရင်းကို လည်း ဦးစားပေးအမှတ်စဉ်အတိုင်း ကော်မရှင်သို့ တင်သွင်းရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အချိုးကျကိုယ်စားပြု ကိုယ်စားလှယ်နေရာအတွက် စာရင်းသွင်းထားသောပါတီသည် ပါတီကိုယ်စားပြုရွေးကောက်ပွဲတွင် အနည်းဆုံး ဒေါ်လာ ၁ သန်း သုံးစွဲရမည်ဖြစ်သည်။

အခြားအချိုးကျကိုယ်စားပြုမည့် စာရင်းသွင်း မထားသော ပါတီများသည် မဲဆန္ဒနယ်တစ်နယ်လျှင် အနည်းဆုံး ဒေါ်လာ ၂၀၀၀၀ သုံးစွဲရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပခြင်း

နယူးဇီလန်နိုင်ငံတွင် ကျင်းပခဲ့သော ရွေးကောက်ပွဲများသည် စနေနေ့များတွင် ကျင်းပ ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရန်အတွက် လိုအပ်သောမဲရုံအဖွဲ့များ စသည့် လူ့စွမ်းအားများကို ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်မှ အချိန်ပိုင်းအလုပ်သမား များ ခေါ်ယူ၍ သင်တန်းပေးခန်းထားခြင်းဖြစ်သည်။ မဲရုံတစ်ရုံတွင် (၁) မဲရုံအရာရှိ (၂) လက်ထောက်မဲရုံ အရာရှိ (၃) ဘာသာပြန်သူ (၄) နေရာချထားသူများ

များ၊ နိုင်ငံမှ ကင်းကွာချိန် သုံးနှစ်တာကာလ မကျော်သော နိုင်ငံသားများ၊ နိုင်ငံမှ ၁၂ လတာ ကာလမကျော်ဘဲ ကင်းကွာနေသော အမြဲနေထိုင် ခွင့်ရသူများသည် နိုင်ငံခြား မဲပေးခွင့်ရရှိရန် အခွင့်အလမ်းမှတစ်ဆင့် အမည်စာရင်းပေးသွင်းလျှောက် ထားနိုင်သည်။ အမည်စာရင်းပေးသွင်းပြီး သတ်မှတ် ကာလတွင် နိုင်ငံခြားမဲလက်မှတ်ကို online မှ download ရယူမဲပေးခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရပ်ခြားမဲပေးရန် သတ်မှတ်မဲရုံနေရာသို့ လည်းကောင်း သွားရောက်၍ မဲပေးနိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံရပ်ခြားမဲလက်မှတ်ကို ဆန္ဒပြုမဲပေးပြီးပါက online မှတစ်ဆင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဖက်စ်ဖြင့်

ရွေးကောက်ပွဲနေ့တွင် ဘာသာရေးအရ သွားလာရန် မသင့်တော်ဟုသတ်မှတ်ခံရ၍သော်လည်းကောင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲတာဝန်ခံအရာရှိ၊ မဲရုံအရာရှိမှ အကြောင်းပြချက်တစ်ခုခုအရ အထူးဆန္ဒမဲပေး သင့်သည်ဟု သတ်မှတ်ပေး၍သော်လည်းကောင်း မဲရုံသို့လာရန် ပျက်ကွက်သူများသည် အထူးဆန္ဒမဲ ပေးခြင်းကို ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ အထူးဆန္ဒမဲ ပေးရာတွင် ကြိုတင်ဆန္ဒမဲပေးခြင်းနှင့် အထူးဆန္ဒ မဲပေးခြင်းဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိပါသည်။ မဲစာရင်းတွင် ပါဝင်သော မဲဆန္ဒရှင်များသည် ရွေးကောက်ပွဲနေ့ မတိုင်မီ ဆန္ဒမဲပေးရန် ဆန္ဒရှိပါက အထူးဆန္ဒမဲ ပေးရန် စာရင်းပေးသွင်းနိုင်သည်။ အထူးဆန္ဒမဲပေး သူများအတွက်လည်း အထူးဆန္ဒမဲပေးရာနေရာ သီးသန့်သတ်မှတ်ထား၍ အထူးဆန္ဒမဲလက်မှတ် သည်လည်း သာမန်ဆန္ဒမဲလက်မှတ်နှင့် ကွဲပြား ခြားနားသည်။ ကြိုတင်ဆန္ဒမဲပေးခြင်းကို ရွေးကောက်ပွဲနေ့မတိုင်မီ နှစ်ပတ်အလိုတွင် ဆောင် ရွက်နိုင်ပြီး အထူးဆန္ဒမဲပေးခြင်းကို ရွေးကောက်ပွဲ နေ့အပြီး ၁၀ ရက်အတွင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ အထူးဆန္ဒမဲပေးသူများသည် မိမိနှစ်သက်ရာ ပါတီကိုသာ ဆန္ဒမဲပေးခွင့်ရှိပါသည်။

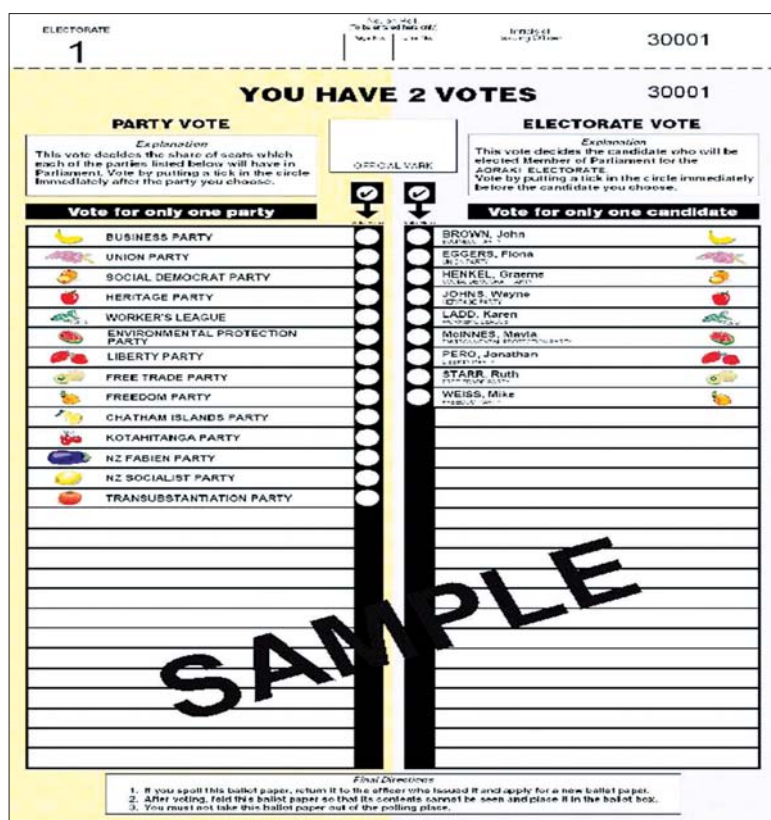
မဲပေးခြင်း

နယူးဇီလန်နိုင်ငံတွင် မဲဆန္ဒရှင်များ မဲရုံသို့ သွားရောက်မဲပေးရာတွင် မဲလက်မှတ်၌ မိမိ နှစ်သက်ရာ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းကို တစ်ကြိမ်၊ မိမိနှစ်သက်ရာ နိုင်ငံရေးပါတီကို တစ်ကြိမ် စုစု ပေါင်းနှစ်ကြိမ် ဆန္ဒပြုနိုင်သည်။ မဲရုံကို နံနက် ၉ နာရီမှ ၂ နာရီအထိ ဖွင့်လှစ်ထားရှိပါသည်။ မဲလက်မှတ်နမူနာမှာ ပုံပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်-

မဲရလဒ်များရေတွက်ခြင်း

နယူးဇီလန်နိုင်ငံတွင် မဲရလဒ်ရေတွက်ခြင်း အတွက် ရေတွက်သောစက်ပစ္စည်းများကို အသုံး ပြုခြင်းမရှိဘဲ လူကိုယ်တိုင်သေချာတွက်ချက်သော နည်းလမ်းကိုသာ အသုံးပြုပါသည်။ မဲရေတွက်ရာ တွင် ရွေးကောက်ပွဲနေ့မတိုင်မီပေးခဲ့သော ကြိုတင် မဲများကို ရွေးကောက်ပွဲနေ့ နံနက် ၉ နာရီမှ စတင်၍ ရွေးကောက်ပွဲ တာဝန်ခံအရာရှိရုံးတွင် စတင် ရေတွက်ပြီး သတ်မှတ်ပုံစံအတိုင်း စာရင်းရေးသွင်း ပါသည်။ မဲရုံတွင်ပေးခဲ့သော မဲရလဒ်ကို မဲရုံ ပိတ်ချိန်တွင် သက်ဆိုင်ရာမဲရုံအလိုက် စောင့်ကြည့် လေ့လာသူများရှေ့တွင် ရေတွက်ပါသည်။ ဆန္ဒမဲ ရလဒ်များကို ပဏာမအနေနှင့် ရေတွက်ပြီးပါက သတ်မှတ်ပုံစံတွင် စာရင်းရေးသွင်းပြီး ရွေးကောက် ပွဲတာဝန်ခံအရာရှိနှင့် ကျမ်းသစ္စာအတည်ပြုသူ အရာရှိ (Justice of Peace) က လက်မှတ်ရေးထိုးပါ သည်။ ပဏာမရေတွက်ပြီးသော မဲရလဒ်များကို နိုင်ငံ၏ မဲရလဒ်စနစ်အတွင်းသို့ ထည့်သွင်းပြီး အများပြည်သူ သိရှိနိုင်ရန်နှင့် စစ်ဆေးနိုင်ရန် ကြေညာထားရှိပါသည်။ အများအားဖြင့် ရွေးကောက် ပွဲနေ့ ၂၃ နာရီ ၀ နှစ်ကျင်ခန့်တွင် တစ်နိုင်ငံလုံး၏ မဲရလဒ် ၉၃ ရာခိုင်နှုန်းကို သိရှိနိုင်ပြီဖြစ်ပါသည်။

ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပပြီး ၁၀ ရက်အတွင်း အထူးဆန္ဒမဲပေးခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ပါသည်။ အထူးဆန္ဒမဲပေးခြင်း သတ်မှတ်အချိန်ကာလပြီးစီး ပါက တရားဝင် မဲရလဒ်ကြေညာနိုင်ရန် မဲရလဒ် စိစစ်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်ပါသည်။ အထူးဆန္ဒမဲရလဒ် များကို ပါတီမဲရလဒ်စာရင်းတွင်သာ ထည့်သွင်း ရေတွက်ပါသည်။ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပပြီးနောက် ရက် ၂၀ အကြာတွင် ရွေးကောက်ပွဲအရာရှိချုပ်မှ တရားဝင် ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်များကို ကြေညာပါ သည်။

နယူးဇီလန် နိုင်ငံ၏ ဆန္ဒမဲ လက်မှတ် နမူနာပုံစံ။

* အထူးဆန္ဒမဲပေးရာတွင် ကြိုတင်ဆန္ဒမဲပေးခြင်းနှင့် အထူးဆန္ဒမဲ ပေးခြင်းဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိပါသည်။ မဲစာရင်းတွင် ပါဝင်သော မဲဆန္ဒရှင်များသည် ရွေးကောက်ပွဲနေ့မတိုင်မီ ဆန္ဒမဲပေးရန် ဆန္ဒရှိပါက အထူးဆန္ဒမဲပေးရန် စာရင်းပေးသွင်းနိုင်သည်။ အထူးဆန္ဒမဲပေးသူများအတွက်လည်း အထူးဆန္ဒမဲပေးရာနေရာ သီးသန့် သတ်မှတ်ထား၍ အထူးဆန္ဒမဲလက်မှတ်သည်လည်း သာမန်ဆန္ဒမဲလက်မှတ်နှင့်ကွဲပြားခြားနားသည်

ကို ရွေးကောက်ပွဲတာဝန်ခံအရာရှိက လုပ်ပိုင်ခွင့် ခွဲဝေခန့်ထား ဆောင်ရွက်စေပါသည်။ မဲရုံတွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ၏ လေ့လာ စောင့်ကြည့်သူ ကိုယ်စားလှယ်များကိုလည်း သက်ဆိုင်ရာကိုယ်စားလှယ်လောင်းက ခန့်ထား စောင့်ကြည့်စေပါသည်။ မဲရုံကို နံနက် ၉ နာရီတွင် ဖွင့်လှစ်ပြီး မဲရုံပိတ်ချိန်သည် ၂ နာရီ ဖြစ်သည်။ မဲရုံတွင် မသန့်စွမ်းသူများ မဲပေးနိုင်ရေးအတွက် လည်း စီစဉ်ထားရှိပါသည်။

နိုင်ငံပြင်ပရောက် မဲဆန္ဒရှင်များ ဆန္ဒမဲပေးခြင်း

နိုင်ငံပြင်ပရောက်ရှိနေသော တပ်မတော်သား များ၊ နိုင်ငံဝန်ထမ်းများ၊ သံအဖွဲ့၊ ကုန်သွယ်ရေး ဆိုင်ရာကိုယ်စားလှယ်များနှင့် အတူနေထိုင်သူစုဝင်

ပေးပို့ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရပ်ခြား မဲပေးရန် သတ်မှတ်ထားသော အနီးဆုံးမဲရုံနေရာသို့ စာတိုက်စနစ်(သို့)လူကိုယ်တိုင်လက်ဝယ် လွှဲပြောင်း ပေးခြင်းဖြင့် ပေးပို့နိုင်ပါသည်။

အထူးဆန္ဒမဲပေးခြင်း

ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဆန္ဒမဲပေးခွင့်ရှိသူတစ်ဦး သည် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုခုချွတ်ချော်၍ မိမိ၏အမည် မဲစာရင်းတွင် မပါခဲ့လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲနေ့တွင် အကြောင်းကိစ္စတစ်စုံတစ်ရာ ကြောင့် မဲရုံသို့လာရောက်ရန် ပျက်ကွက်ခဲ့လျှင် သော်လည်းကောင်း၊ မီးဖွားခြင်း၊ ကိုယ်ဝန်ဆောင် ခြင်း၊ လာရောက်နိုင်စွမ်းမရှိခြင်း၊ ဖျားနာခြင်း၊ ကလေးငယ်နေခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊

အနန္တအန္တဂိုဏ်းဝင် ဆရာ ဆရာမများ၏ နာသုံးနာလက်ကိုင်ထား၍ ကျောင်းသား ကျောင်းသူများအပေါ် မိဘသဖွယ်စိတ်ဓာတ်ဖြင့် သင်ကြားရေးတာဝန်ထမ်းဆောင်နေမှုအား အသိအမှတ်ပြု သတင်းထုတ်ပြန်ခြင်း

နေပြည်တော် နိုဝင်ဘာ ၇

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဆရာ ဆရာမများအပေါ် ရိုသေလေးစားမှုပြုရသည့် အနန္တအန္တဂိုဏ်းဝင်အဖြစ် ရှေးယခင်ကတည်းကပင် ယဉ်ကျေးမှု တစ်ရပ်သဖွယ် သတ်မှတ်ထားပြီး အခြားမည်သည့်နိုင်ငံတွင်မှ မတွေ့ရှိနိုင်သော အလေးအနက်ပြုမှုကို တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အနန္တအန္တဂိုဏ်းဝင် ဆရာ ဆရာမများသည်လည်း စေတနာကို အရင်းခံပြီး ဝါသနာနှင့်အတူ အနစ်နာခံကာ တပည့်များအပေါ် ရင်ဝယ်သားသဖွယ်သဘောထား၍ကျောင်းသား ကျောင်းသူများအား ဂုဏ်သိက္ခာပြည့်စွာဖြင့် အတတ်ပညာ သင်ကြားပို့ချရုံသာမက “အတတ်လည်းသင်၊ ပွဲပြင်ဆုံးမ၊ သိပ္ပံမချန်၊ ဘေးရန်ဆီးကာ၊ သင့်ရာအပ်ပို့” ဟူသော ဆရာကျင့်ဝတ်ငါးသွယ်ကို ကျေပွန်စွာ ထမ်းဆောင်နေသူများ ဖြစ်ပါသည်။

COVID-19 ကမ္ဘာ့ကပ်ရောဂါဖြစ်ပွားမှုကြောင့် ရပ်နားထားရသည့် ကျောင်းများကို လက်ရှိအချိန်တွင် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ကူးစက်ပြန့်ပွားမှုကို ထိန်းချုပ်နိုင်ပြီဖြစ်သည့်အတွက် ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ပညာသင်နှစ်အတွက် အခြေခံပညာဦးစီးဌာနအောက်ရှိ အခြေခံပညာ အထက်တန်းအဆင့်၊ အလယ်တန်းအဆင့်နှင့် မူလတန်းအဆင့် ကျောင်းများအား ဇွန် ၁ ရက်နေ့မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်း၌

တစ်ပြိုင်တည်း အေးချမ်းတည်ငြိမ်စွာ စတင်ဖွင့်လှစ်သင်ကြားလျက် ရှိပါသည်။

စာသင်ကျောင်းများဖွင့်လှစ်ရန် ကြိုတင်ပြင်ဆင်နေသည့်ကာလ နှင့် လက်ရှိသင်ကြားနေသည့်ကာလတွင် မိမိတစ်ပါးတီ ကောင်းစား ရေးကိုသာရေးရှု၍ နိုင်ငံရေးအမြတ်ထုတ်လိုသူများ၊ နိုင်ငံရေး အစွန်းရောက် NLD ပါတီဝင်များနှင့် ၎င်းတို့ကို ထောက်ခံသူများ၊ NUG၊ CRPH နှင့် PDF စသည့်အဖွဲ့များသည် ပညာရေးဝန်ထမ်းများ အား CDM လှုပ်ရှားမှုတွင် ပါဝင်လာစေရန် Social Punishment ပြုလုပ်ခြင်း၊ လှုံ့ဆော်ခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်အကျပ်ကိုင်ခြင်းများအပြင် ကလေးငယ်များ ပညာသင်ကြားရေးကို အခက်အခဲဖြစ်စေရန် ရည်ရွယ်၍ စာသင်ကျောင်းများကို မိုင်းများ၊ လက်လုပ်ဗုံးများဖြင့် ဖောက်ခွဲဖျက်ဆီးခြင်း၊ မီးရှို့ဖျက်ဆီးခြင်းများအပြင် ဆရာ ဆရာမ များကို စာပေသင်ကြားမှုမပြုနိုင်စေရန် ခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊ နှောင့်ယှက် တိုက်ခိုက်ခြင်းများ လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသောကြောင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာ ရရှိခြင်းများသာမက အချို့အသက်သေဆုံးသည်အထိ စိတ်မချမ်းမြေ့ ဖွယ်ရာ ဖြစ်စဉ်ဖြစ်ရပ်များဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရပြီး သေဆုံးထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိသူ များအတွက် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအနေဖြင့် မိသားစု များနှင့်ထပ်တူ အထူးဝမ်းနည်းကြေကွဲရပါသည်။

မကောင်းမှု၊ မတရားမှုတို့ကို ပြုလုပ်ရမည့်အပေါ် ရှက်ခြင်း၊ ကြောက်ခြင်းဟူသော ဟီရို၊ ဩတ္တပ္ပတရားတို့အပေါ်၌ သာမန်လူတို့ ထက် ပိုမိုသိရှိစောင့်ထိန်းတတ်သည့် ဆရာ ဆရာမတို့အနေဖြင့် ထိုကဲ့သို့သော အခက်အခဲ၊ အကျပ်အတည်းများ၊ နှောင့်ယှက်မှုမျိုးစုံ တို့ကြားမှ အနန္တအန္တဂိုဏ်းဝင် ဆရာဟူသည့် မွန်မြတ်လှသည့် ဂုဏ်ပုဒ်နှင့်အညီ ကောင်းမွန်မြင့်မြတ်သည့် စိတ်ထားများဖြင့် နိုင်ငံ အတွက် ပညာတတ်လူငယ်၊ လူရွယ်များ ပေါ်ထွန်းလာစေရေးရှု၍ သင်ကြားရေးတာဝန်များကို မလစ်မလဲအောင် အားကြီးမာန်တက် ထမ်းဆောင်လျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသဖြင့် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေ ကြသော ဆရာ ဆရာမများကို နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ အနေဖြင့် လှိုက်လှဲစွာ ချီးကျူးဂုဏ်ပြု မှတ်တမ်းတင်အပ်ပါသည်။

နိုင်ငံအနာဂတ် ရင်သွေးငယ်များ၏ စာပေပညာ တတ်မြောက်ရေး၊ ပညာရည် မြင့်မားရေးအတွက် အခက်အခဲမျိုးစုံကြားမှ သင်ကြားရေး တာဝန်များကို ကြိုးပမ်းထမ်းဆောင်လျက်ရှိသည့် ဆရာ ဆရာမများ ဘေးကင်းလုံခြုံရေးအတွက် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်များအနေဖြင့် အထူး ကြပ်မတ်ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် မိဘပြည်သူများ အနေဖြင့်လည်း ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေး၊ ကလေးငယ်များ အေးချမ်းစွာ ပညာသင်ကြားနိုင်ရေးတို့အတွက် လုံခြုံရေးအသိ၊ လုံခြုံရေးသတိထားကာ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်များနှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်သွားကြရန် မေတ္တာရပ်ခံအပ်ပါသည်။

သတင်းထုတ်ပြန်ရေးအဖွဲ့
နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ

ကိုဗစ်-၁၉ ရောဂါ ကာကွယ်၊ ထိန်းချုပ်ကုသရေးဆိုင်ရာပစ္စည်းများကို ပြည်ပမှ အဆင်ပြေချောမွေ့စွာတင်သွင်းနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိ

နေပြည်တော် နိုဝင်ဘာ ၇
စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်း ဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန အနေဖြင့် ကိုဗစ်-၁၉ ရောဂါ ကာကွယ်၊ ထိန်းချုပ်၊ ကုသရေးဆိုင်ရာ ပစ္စည်းများကို လေကြောင်း၊ ရေကြောင်းနှင့် နယ်စပ်ကုန်သွယ် ရေးစခန်းများမှ နှောင့်နှေး ကြန့်ကြာမှုမရှိ တင်သွင်းနိုင်ရေး အတွက် အချိန်နှင့် တစ်ပြေးညီ စီစဉ် ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိရာ ယနေ့တွင် ချင်းရွှေဟော်ကုန်သွယ် ရေးစခန်း (ဝဲပုံ) နှင့် မြဝတီ ကုန်သွယ်ရေးဇုန်တို့မှ တင်သွင်း ရာ၌ ကုမ္ပဏီ သုံးခုမှ ယာဉ်စီးရေ

သုံးစီးဖြင့်၊ အောက်ဆီဂျင်(အရည်) Bowser တစ်စီးဖြင့် တန် (၂၀)၊ Oxygen Plant တစ်ခု၊ အိမ်သုံး အောက်ဆီဂျင်စက် (Oxygen Concentrator) အခု ၈၀၊ PPE ဝတ်စုံ ၁၀၀၀ နှင့် နှာခေါင်းစည်း (Mask) (၃) တန် တို့ကို တင်သွင်း ခဲ့ပြီး Oxygen Bowser ယာဉ် တစ်စီးမှာ မြဝတီကုန်သွယ်ရေး ဇုန်မှ ရန်ကုန်မြို့သို့ဖြစ်ပြီး အောက် ဆီဂျင် Plant (၁) ခုမှာ ချင်းရွှေ ဟော် ကုန်သွယ်ရေးစခန်းမှ ဇရာ ဝတီတိုင်းဒေသကြီး ဓနုဖြူမြို့သို့ ဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။

ထိန်းချုပ်၊ ကုသရေးဆိုင်ရာ ပစ္စည်းများကို သက်ဆိုင်ရာဌာန များနှင့် ညှိနှိုင်းထားသည့် SOP များနှင့်အညီ ဦးစားပေးတင်သွင်း ခွင့်ပြုပေးလျက် ရှိကြောင်းနှင့် ဆေးဝါးနှင့် ဆက်စပ်ပစ္စည်းများ တင်သွင်းခြင်းနှင့် ဆက်စပ်သည့် အသိပေး ကြေညာချက်များကို လည်း အများပြည်သူသိရှိစေရန် ဝန်ကြီးဌာန Website ဖြစ်သည့် commerce.gov.mm တွင် ဝင်ရောက်ကြည့်ရှုနိုင်ရေး စီစဉ် ဆောင်ရွက် ပေးထားကြောင်း သိရသည်။

သတင်းစဉ်

စာမျက်နှာ ၈ မှ

ရွေးကောက်ပွဲအသုံးစရိတ်နှင့် ပါတီရန်ပုံငွေ
နယူးဇီလန်နိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ ရန်ပုံငွေကို လျှော့ချသုံးစွဲမှုများ၊ အမည်မသိ လျှော့ချသုံး စွဲမှုများနှင့် ပါတီပိုင်လုပ်ငန်းများမှ ရရှိပါသည်။ ရွေးကောက်ပွဲအသုံးစရိတ်အနေနှင့် ကိုယ်စားလှယ် လောင်းတစ်ဦးကို ဒေါ်လာ ၂၈၀၀ ထက်မပိုစေဘဲ၊ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဒေါ်လာ ၅၇၂၀၀ ထက်မပိုစေဘဲ ကန့်သတ်ထားပါသည်။ ရွေးကောက် ပွဲ အသုံးစရိတ်သုံးစွဲမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ကိုယ်စား လှယ်တစ်ဦးစီနှင့် ပါတီ၏ငွေကြေးကိုယ်စားလှယ် များ ခန့်အပ်စေပြီး ဥပဒေနှင့်အညီ သုံးစွဲစေပါ သည်။ ရန်ပုံငွေရရှိသုံးစွဲမှုတွင် ဥပဒေပါအချက်များကို ဖောက်ဖျက်ပါက တရားမဲ့ပြုကျင့်မှုမြောက်ကြောင်း သတ်မှတ်ထားသည်။

ရွေးကောက်ပွဲကန့်ကွက်လွှာဆိုင်ရာကိစ္စများ
တရားဝင်ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်ကြေညာအပြီး ကိုယ်စားလှယ်လောင်းတစ်ဦးသည် မဲရလဒ် အပေါ်တွင် ကျေနပ်မှုမရှိပါက မဲရလဒ်ပြန်လည် ရေတွက်စေလိုမှုကို အစိုးရရုံးဖွင့်ရက် ၃ ရက်

အတွင်း အာမခံကြေးငွေ ၁၀၂၂ ဒေါ်လာ ပေးဆောင်၍ သက်ဆိုင်ရာ ခရိုင်တရားရုံးသို့ ကန့်ကွက်လွှာ တင်သွင်းလျှောက်ထားနိုင်ပါသည်။ ပါတီတစ်ခုခုအနေနှင့် ပါတီမဲရလဒ်အပေါ်တွင် ကျေနပ်မှုမရှိပါက မဲရလဒ်ပြန်လည်ရေတွက်စေလို မှုကို အစိုးရရုံးဖွင့်ရက် ၃ ရက်အတွင်း အာမခံ ကြေးငွေ ၁၅၃၃ ဒေါ်လာ ပေးဆောင်၍ ပါတီအတွင်း ရေးမှူးမှ သက်ဆိုင်ရာခရိုင်တရားရုံးသို့ ကန့်ကွက် လွှာ တင်သွင်းလျှောက်ထားနိုင်ပါသည်။ ပါတီတစ်ခုခုအနေနှင့် ပါတီမဲရလဒ်အပေါ်တွင် ကျေနပ်မှုမရှိပါက တစ်နိုင်လုံးအတိုင်းအတာဖြင့် မဲရလဒ်ပြန်လည်ရေတွက်စေလိုမှုကို အစိုးရရုံးဖွင့် ရက် ၃ ရက်အတွင်း အာမခံကြေးငွေ ၉၂၀၀ ဒေါ်လာပေးဆောင်၍ ပါတီအတွင်းရေးမှူးမှ ခရိုင် တရားသူကြီးချုပ်ထံသို့ ကန့်ကွက်လွှာ တင်သွင်း လျှောက်ထားနိုင်ပါသည်။ တရားမဲ့ပြုကျင့်မှုများ၊ အခြားရွေးကောက်ပွဲ ဆိုင်ရာမကျေနပ်မှုများ၊ ရွေးကောက်ပွဲစီမံခန့်ခွဲသူ များ၏ တာဝန်အလွဲသုံးစားလုပ်မှုများကို တိုင်တန်း လိုသော သက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်သည် တရား လွှတ်တော်သို့ တရားဝင်ရွေးကောက်ပွဲရလဒ် ကြေညာပြီး ၂၈ ရက်အတွင်း တိုင်တန်းနိုင်ပါသည်။

ရွေးကောက်ပွဲအကဲပေးအရ တရားလွှတ်တော်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် အပြီးအပြတ်အတည်ဖြစ်သည်။

နိဂုံး
နယူးဇီလန်နိုင်ငံသည် ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီ စနစ်ကို ကျင့်သုံးခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်း ၁၅၀ ကျော် ရှိသည်နှင့်အညီ ပြည်သူများနှင့် အစိုးရကြားတွင် လုပ်ကိုင်မှုလုပ်ထုံးလုပ်နည်း အစဉ်အလာများသည် အခြေခိုင်မာလျက်ရှိပြီး ဟန်ချက်ညီသော အနေ အထားသို့ ရောက်ရှိနေသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ် တွေ့မြင်ရမည်ဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲစနစ်တွင် အခြေခိုင်မာမှု၊ နိုင်ငံသားများအကြား အသိပညာ မကွာခြားမှုများ တွေ့မြင်ရပါသည်။ ရွေးကောက်ပွဲ ဆိုင်ရာသုတေသနနှင့် ဆန်းစစ်လေ့လာမှုများ အားကောင်းခြင်း၊ သတင်းအချက်အလက်များ ပြန်ကြားမှု ပွင့်လင်းမြင်သာ အားကောင်းမှုများ သည်လည်း ရွေးကောက်ပွဲစနစ်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အတွက် အရေးပါသော အကြောင်းအရာများ ဖြစ် ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ရွေးကောက်ပွဲစနစ်များ ပိုမိုကောင်းမွန်၍ ဒီမိုကရေစီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေး၊ အများပြည်သူများ၏ ကိုယ်စားပြုမှုခိုင်မာသော နိုင်ငံ၏ Institution များ ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ရည်ရွယ်၍ ရေးသားတင်ပြအပ်ပါသည်။ ။

- ကျမ်းကိုး**
- The Treaty of Waitangi
  - 1852 Constitution Act
  - 1856 Electoral Act
  - 1893 Electoral Act
  - 1986 Constitution Act
  - 1970 Age of Majority Act
  - 1993 Electoral Act and Amendment Acts
  - 2010 Electoral (Administration) Amendment Act
  - https://www.gvsu.edu/cms4/asset/7D7DCFF8-C4AD-66A3-6344C7E690C4BFD9/new_zealand_2014.pdf
  - https://en.wikipedia.org/wiki/New_Zealand
  - <https://www.ourcommons.ca/Content/Committee/421/ERRE/Brief/BR8391757/br-external/2PedenR-e.pdf>
  - <https://elections.nz/>
  - <https://www.vote.nz/?ref=top-nav>
  - <https://www.parliament.nz/en>
  - <https://www.govt.nz/>
  - https://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_New_Zealand